

Warszawa, 15-04-2022 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**
Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich
Hanna Machińska

IX.517.1642.2020.KKo

Pan
płk Krzysztof Stefanowski
Zastępca Dyrektora Generalnego
Służby Więziennej
ePUAP

Szanowny Panie Dyrektorze,

dziękuję za udzielenie odpowiedzi¹ prezentującej rekomendacje w zakresie odbywania widzeń w zakładach karnych i aresztach śledczych po 26 marca 2022 r., opracowane przez zespół do koordynowania działań podejmowanych w związku z zagrożeniem epidemicznym w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej. Podjęcie wyczekiwanej przez osoby pozbawione wolności i ich rodziny decyzji o przywróceniu częstotliwości widzeń przewidzianej w Kodeksie karnym wykonawczym dla poszczególnych typów zakładów karnych, w obliczu poprawiającej się sytuacji epidemicznej, istotnie i korzystnie wpłynie na możliwość realizacji prawa do życia rodzinnego i prywatnego.

¹ pismo z dnia 31 marca 2022 r. (BP.055.1.2022.AB)

Dokonany w Biurze RPO przegląd informacji dotyczących obecnych zasad realizacji widzeń, zawartych na stronach trzydziestu wybranych jednostek penitencjarnych², doprowadził jednak Rzecznika Praw Obywatelskich do wniosku, iż istnieje konieczność ponownego zwrócenia się do Pana Dyrektora z prośbą o odniesienie się do przedstawionych poniżej kwestii.

Analiza wykazała bowiem, iż w części jednostek penitencjarnych zdecydowano o utrzymaniu niektórych praktyk, mimo notowanego spadku zachorowań i hospitalizacji, a także rosnącej populacji osób zaszczepionych przeciwko Covid-19. Niektóre z nich pozostają wręcz w sprzeczności z przekazanymi RPO rekomendacjami. Należą do nich:

- realizacja widzeń przy stolikach przedzielonych zasłoną z pleksi uniemożliwiającą bezpośredni kontakt³,
- pozbawienie prawa do widzeń osadzonych przebywających w celach przejściowych⁴ oraz osadzonych nowoprzyjętych, w okresie 10 dni od przyjęcia⁵,
- brak możliwości realizacji dodatkowego widzenia z dzieckiem zgodnie z prawem osadzonych rodziców wynikającym z art. 105a § 3 k.k.w.⁶,
- zawężenie kręgu osób uprawnionych do widzenia ze skazanym⁷ poprzez udzielanie widzeń wyłącznie najbliższym członkom rodziny, niekiedy enumeratywnie wymienionym w sposób węższy nawet, niż przewiduje to definicja osoby najbliższej zawarta w art. 115 § 11 k.k.,

² Analizie poddano komunikaty dotyczące widzeń prezentowane w zakładkach „Dla interesantów” według stanu na dzień 12 kwietnia 2022 r. Analizowano strony zakładów karnych w: Czerwonym Borze, Czarnem, Garbalinie, Goleniowie, Nr 1 w Grudziądzu, Iławie, Kamińsku, Krzywańcu, Nowym Wiśniczu, Płocku, Potulicach, Rawiczu, Sztumie, Nr 1 w Strzelcach Opolskich, Włocławku, Wronkach oraz aresztów śledczych w: Bydgoszczy, Bytomiu, Gdańsku, Łodzi, Katowicach, Warszawie-Białoleże, Białymstoku, Koszalinie, Krakowie, Wrocławiu, Lublinie, Sosnowcu, Starogardzie Gdańskim i Radomiu.

³ Areszt Śledczy Warszawa-Białoleża, Zakład Karny w Czerwonym Borze

⁴ Areszt Śledczy w Białymstoku, Areszt Śledczy w Katowicach

⁵ Areszt Śledczy w Łodzi

⁶ Zakład Karny w Krzywańcu

⁷ Zakład Karny w Czerwonym Borze, Zakład Karny w Garbalinie, Areszt Śledczy w Radomiu

- ograniczenie częstotliwości odbywania widzeń do trzech w miesiącu w zakładzie karnym typu otwartego⁸.

Dla części wprowadzonych zasad trudno jest Rzecznikowi znaleźć uzasadnienie, które odwoływałoby się do argumentów aktualnie używanych w dyskusji na temat minimalizowania ryzyka epidemicznego. Mając na uwadze powyższe pragnę zwrócić uwagę Pana Dyrektora na dodatkowe kwestie, prezentowane jako aktualnie obowiązujące na stronach przeważającej większości analizowanych jednostek⁹:

- zamknięte pozostają kąciki do zabaw z dziećmi w salach widzeń,
- obowiązują zakazy łączenia widzeń w myśl art. 90 pkt 6 k.k.w. i art. 91 pkt 8 k.k.w. oraz realizacji widzeń w formie przyznanej nagrody bądź ulgi,
- zabrania się osadzonym przekazania upominku osobom odwiedzającym,
- uczestnicy widzenia zobowiązani są do noszenia maseczki oraz rękawiczek¹⁰,
- w czasie widzenia osadzeni występują wyłącznie w odzieży skarbowej¹¹.

Mając na uwadze powyższe, proszę o poinformowanie Rzecznika czy informacje prezentowane na stronach internetowych jednostek penitencjarnych są aktualne. Jeżeli opisane ograniczenia obowiązują – bardzo proszę o przedstawienie argumentów przemawiających w ocenie Pana Dyrektora za koniecznością ich utrzymania.

Poprawa sytuacji epidemiologicznej obserwowana w pierwszym kwartale 2022 r. każe także Rzecznikowi Praw Obywatelskich powrócić do argumentacji przedłożonej Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej w wystąpieniu z dnia 5 stycznia 2022 r.¹² i raz jeszcze wnioskować o przyjęcie takich procedur funkcjonowania jednostek penitencjarnych, które sprzyjałyby podtrzymywaniu kontaktu osadzonych ze światem zewnętrznym, także poprzez realizowanie przepustek i zezwoleń skutkujących

⁸ Zakład Karny w Garbalinie (zasada udzielania trzech widzeń w miesiącu dotyczy wszystkich typów zakładów karnych). RPO dostrzega, że powyższe nie narusza praw osadzonych umieszczonych w zakładzie typu półotwartego, a nawet rozszerza uprawnienia osadzonych w zakładzie typu zamkniętego, stanowi jednak odstępstwo od rekomendacji przekazanych RPO, przez co nie może zostać pominięte.

⁹ Jeżeli określona zasada była prezentowana na stronie tylko jednej jednostki – wskazano ją w przypisie.

¹⁰ Areszt Śledczy Warszawa-Białoleka

¹¹ Zakład Karny w Kamińsku (zapisy porządku wewnętrznego jednostki dla zakładu typu zamkniętego przyznają osadzonym prawo do posiadania odzieży prywatnej i nie ustanawiają zasady odbywania widzeń w odzieży skarbowej).

¹² sygn. IX.517.2347.2021

pobytem skazanego poza terenem zakładu karnego oraz wykorzystaniu nagród, które od tak długiego czasu nie są realizowane. Podkreślenia wymaga, że realizacja przyznanej nagrody stanowi uprawnienie osadzonego, a słabnące zagrożenie epidemiczne nie stanowi już tak znaczącej i bezsprzecznej przeszkody, jak dotychczas.

Ponawiam także apel o rozważenie możliwości dopuszczenia nieograniczonej liczby małoletnich do odbywania widzeń z rodzicami pozbawionymi wolności, jako że szczególna dolegliwość przyjętych obecnie rozwiązań godzi w możliwość realizacji praw rodzin wielodzietnych i zabezpieczenia potrzeb każdego z dzieci uprawnionego do kontaktu z rodzicem.

Rzecznik Praw Obywatelskich obserwuje zwiększający się napływ do Biura RPO wniosków, które dotyczą zasad realizacji widzeń po ich wznowieniu w jednostkach penitencjarnych, wobec czego uprzejmie proszę Pana Dyrektora o - w miarę możliwości - pilne odniesienie się do zaprezentowanych wyżej wniosków i postulatów.

Z poważaniem,

Hanna Machińska

Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/